

Előszó a II. kiadáshoz

Három évvel ezelőtt, 1966-ban jelent meg a Napló kiadásában Teleki Júlia műve Visszatekintés a múltba címmel. Akkoriban nem is tudtuk, milyen fontossággal bír ez az alig 100 oldalas, könyvnek csak a legnagyobb jóindulattal nevezhető kötet, hiszen a tudományos dolgozók közül dr. Mészáros Sándor volt az egyedüli, aki ehhez a témához, az 1944-es megtorlások vizsgálatához mert nyúlni. Magának a kéziratnak a sorsa is úgy alakult, mint a vajdasági magyar értelmiség hozzáállása legújabb kori történelmünkhöz, hiszen több mint egy évig a Forum kiadó egyik fiókjában porosodott, azzal a magyarázattal, hogy kiadásra nem alkalmas. Akkoriban Keszég Károlynak, a Napló főszerkesztőjének, valamint Utsi Jenő atyának, a Logos Grafikai Műhely alapítójának a merészsége kellett ahhoz, hogy napvilágot láthasson az első olyan mű, amely megkísérli – a visszaemlékezések szubjektivitásával ugyan – felidézni, mi is történt Csurogon a második világháború végén.

Nem állítom, hogy teljesen elfogadhatóak, természetűek a szemtanúk és hozzátartozók emlékei, de abban az esetben, ha többen is nagyon hasonlóan emlékeznek az akkor történetekre, mégiscsak levonhatók valamilyen objektív következtetések.

Időközben Teleki Júlia, a nyugdíjas munkásnő tovább kutatott. Összegezte azok vallomását, akik a kötet első kiadásán felbátorodtak. De a két szomszéd falu, Zsablya és Mozsor kálváriájáról is gyűjtött adatokat. Talán valamivel könnyebb volt a munkája most, mivel időközben

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT
Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

megjelent Aleksandar Kasaš doktori disszertációja, az első olyan tudományos igénnyel elkészített munka, amely végre említést tesz az 1944 végén bekövetkezett véres visszavágásról, a Sajkás-vidék – szerintem – magyartalanításáról.

A II. kiadás már nemcsak az akkor-történeteket tartalmazza. Igyekeztem úgy összeállítani ezt a könyvet, hogy ne csak az 1944-ben történekről tudósítson – még ha szubjektívan is –, hanem megkísértem az olvasó számára Teleki Júliáról is képet alkotni. Tudom, ez a kép sem lehet tökéletes, ez sem mondható valóságosnak, hiszen a kötetben csak a legújabb kori balkáni háborúban kifejtett tevékenységéről olvashatunk, mégpedig – az újságokban megjelent, valamint a fiókban maradt – írásai segítségével. Ezeket az írásokat lehet, hogy egyesek naivnak, romantikusnak fogják tartani, de ne feledjék, nagyon fontosak voltak, amikor íródtak, mivel értelmiségünk nagy része „l’art pour l’art” állapotban leledzett, s az olvasók, a vajdasági magyarok túlnyomórészt az egyszerű, a Teleki Júliához hasonló emberek kemény kiállását tekinthették követendő, pozitív példának.

A szerkesztő